

at det var et filantropisk Spørgsmaal, der var Tale om. Nej, det er ikke Ordet. Det er ikke for at hjælpe nogle uheldige stillede Medborgere, at vi skulle gøre det. Naturligvis skulle vi ofre Penge, saa er det rettest, at de komme de stræbsomme fattige til gode, og ikke dem, der ikke trænge til det, men Filantropi er ikke det, hvorpaa det kommer an i denne Sag. Hvad det kommer an paa her, er at skabe en saadan Tilstand for Landbruget, at de meget vanskelige Forhold, hvorunder Landbruget arbejder, kunne hjælpes op, og man kan komme ud over den Krisis, hvorunder det befinder sig. Men man maa saa virkelig kunne se lidt ud over sin egen Næsetip, ud over dette Aarhundrede, hvoraf der nu kun er to Aar tilbage, og et godt Stykke ind i det næste Aarhundrede. Jeg har set paastaet af ansete Forfattere, at det store Landbrugs Tid er forbi, at det er haabløst fortabt, fordi hele den Konkurrence, som Verdensproduktionen stiller op mod Landbruget i de gamle civiliserede Lande, er uimodstaaelig. Al den ny rige Jord, det bedre Klima, de billigere Produktionsforhold, alt det vil gøre, at Landbruget i alt Fald for de store Ejendommers Vedkommende her i det gamle Europa, i de gamle civiliserede Lande, ikke vil kunne reddes. Man siger saa, at det gælder om at gøre Overgangen saa lempelig som muligt, for at der ikke skal ske alt for store Ulykker. Paa den ene Side synes derimod alle enige om, at et Landbrug nok kan betale sig, som kommer i Hænderne paa en Mand, der selv med sine Børn kan tage fat, ikke behøver at holde lønede Arbejdere, men selv kan lægge hele sit og Familiens Arbejde i dette Objekt, man giver ham, som er i Stand til selv at arbejde med dette Arbejdsredskab. — Dertil kommer saa endelig hele Arbejderspørgsmaalet paa Landet. Det er jo givet, at Landarbejderne ere de slettest lønede af alle Arbejderne, ikke blot her i Landet, men overalt. Naar en Arbejder i Kjøbenhavn eller Købstæderne har 12—1,500 Kr. om Aaret, er 600 Kr. vel omtrent det højeste, en Landarbejder tjener. Naturligvis vandre de saa ud til Kjøbenhavn eller Købstæderne, for saa vidt de ikke vandre til Amerika, hvor de kunne faa endnu højere Løn; men saa affolkes Landet, saa har man ingen Arbejdere til de store Gaarde, medmindre de ville betale i samme Forhold som Industrien betaler i Købstæderne, eller Amerika betaler sine Daglejere. Det har Landbruget dog ikke Raad til, det

kan de simpelthen ikke. Skal Landbruget foruden at kæmpe med daarlige Konjunkturer, lave Kornpriser og hele Verdenskonkurrencen, oven i Købet til at have Spektakler med deres Arbejdere og nødes til at sætte Arbejdslønnen op til det dobbelte, vil Krisen meget hurtig komme for vore Landproprietærer. Det er denne Fare for Landbruget, som Lovgivningsmagten skulde søge at mildne og se at bringe under saadanne Forhold, at der ikke sker for store Ulykker. Et Lovforslag som dette er et af Midlerne dertil; men saa nytter det ikke at ville gaa med smaa Skridt, at trippe til det, saa maa man tage Skridtet fuldt ud. Det blev sagt ved anden Behandling af særlig kyndige Medlemmer, det ærede Medlem fra Langeland (Ahlefeldt-Laurvig) og det ærede 1ste Medlem for 9de Kreds (Mourier-Petersen), at der ikke er nogen Trang til denne Lov, og det ærede sidstnævnte Medlem sagde, at han kunde være enig med det ærede Medlem fra Langeland i, at det ikke er saa rent lokalt, at der for Tiden er mere Stemning for at være fri for Jord end for at faa Jord. Jeg har ikke saa nøje Kendskab til Landboforhold; men jeg gaar ud fra, at disse ærede Medlemmer have Ret i — de kende det vist — at der ikke er megen Lyst hos Landarbejderne til at belemre sig med Jord, og navnlig ville de ikke leje Jord, fordi de der komme til at sætte hele deres Arbejde i fremmed Jord og kunne blive smidte ud uden selv at faa Frugten af deres Arbejde. Det vil man ikke. Det er derfor meget muligt, at de Herrer have Ret, naar de sige, at Arbejderne ikke ville belemres med Jord. De ville have en fri Stilling, saa at de kunne benytte Konjunkturerne og kunne drage til Kjøbenhavn, Købstæderne eller Amerika, naar de have samlet Penge sammen. For denne Landarbejder, som har samlet sine 400 Kr., og som vi have talt saa meget om, staar Valget imellem, om han skal tage til Amerika eller blive her og arbejde paa de hidtilværende Vilkaar. Hvis man saa ikke byder ham bedre Vilkaar, end der hidtil er budt, vandrør han ud, og derved miste vi en Arbejdskraft. Nu gælder det altsaa om at knytte Smaamanden til Landbruget, og alle kunne vel være enige om, at den bedste Maade at gøre det paa er at give ham Jord, som han kan dyrke i egen Interesse.

Der siges saa, at vi maa ikke give dem for meget Jord; thi saa faa de ikke Tid til at arbejde for andre; men det er en